

U Gajiću u Republici Hrvatskoj potpisano Pismo namjere o uspostavljanju suradnje Osječko-baranjske županije i Hrvatske državne samouprave

Foto: OBŽ

3. stranica

Obilježen Dan državnosti RH

4. stranica

Monografija o suradnji Serdahela i Zadra

8. i 9. stranica

Hrvatski dan u Mlinarcima

14. stranica

Božansko i božanstveno

Ples je od davnina jedna od najomiljenijih zabava čovječanstva. Razvijao se s ljudima i kulturom, a njegovo postojanje potječe od najranije civilizacije. Tijekom povijesti ljudi su plesali pri rođenju, smrti, radu, odmoru, religijskim svečanostima, ratu i miru, a i dandanas ples je prisutan na mnogim obiteljskim i društvenim svečanostima. Stari narodi pripisali su mu božansko podrijetlo, ples je i sredstvo neverbalne komunikacije u sociološke, etničke, religijske, kulturološke svrhe – zbog toga su se i zadržali mnogi pravci plesa. Među njima je i folklorni ples, koji je važan element očuvanja narodnosne kulturne baštine. Nedavno je održana prekrasna hrvatska državna priredba na kojoj se slavio upravo ples, točnije folklor tj. narodni ples, folklorno bogatstvo Hrvata u Mađarskoj, što je u neku ruku i zaštitni znak hrvatske narodnosne zajednice. Značaj i kvalitetu priredbe posebno je podiglo sudjelovanje mladih naraštaja s izvrsnim poznavanjem folkloru, što je možda i jamstvo da će se naša bogata hrvatska folklorna baština dalje njegovati i prenositi s koljena na koljeno. Jer folklorni ples nije samo ritmički pokret ljudi, uz njega se vežu i mnoge druge vrijednosti narodnosne zajednice: tradicija, običaji, bogatstvo narodne nošnje i glazbene kulture i dr. Folklorni ples predstavlja spoj glazbe, plesa i narodnih nošnji u tradicijskom duhu kao i izraz identiteta zajednice, u našem slučaju hrvatske zajednice. Kad ga uče i vježbaju mladi, to je posebno vrijedno za budućnost narodnosne zajednice. Naime, narodni ples u djeci budi interes, razumijevanje i poštovanje prema narodnom stvaralaštvu te razvija smisao i potrebu za očuvanjem narodne baštine. I doista, na državnoj priredbi posvećenoj folkloru bilo je vidljivo kako mladi sudionici osjećaju narodnu nošnju, ples i pjesmu one regije koju su predstavili, a ujedno su se divili drugima koji su se obukli drukčije, izveli drukčije korake, pjevali drukčije pjesme. Oni nešto stariji čak su znali objasniti u kakvoj su nošnji, kako se zovu njezini dijelovi i kakve plesove plešu i, uistinu, bilo je to božanstveno slušati, gledati, osjetiti. Šteta što je to prekrasno, božansko bogatstvo vidio tek mali broj ljudi.

Beta

Glasnikov tjedan

„Gledajući sa strane čini se kako svi žele neku suradnju. Na svim razinama. Od mjesnih do državnih, međudržavnih i prekograničnih razina, na svim poljima. Kultura, znanost, državna politika, narodnosna politika te sve više gospodarstvo.”

Prošli tjedni bili su bogati glede političke aktivnosti predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana. U više navrata boravio je službeno u matičnoj domovini Hrvatskoj – od Zagreba do Gajića. Bio je tri dana i na radnom susretu njemačkog zastupnika i jedanaest glasnogovornika i predsjednika državnih samouprava koji je organizirala slovenska glasnogovornica i političko vodstvo Slovenaca u Mađarskoj u suradnji s Odborom za narodnosti Mađarskog parlamenta. Ondje je vjerojatno na marginama ili u središtu druženja bilo prilike i za razgovor s nadležnim državnim tajnikom za vjerske i narodnosne veze. Možda i za razgovor o narodnim pa i hrvatskim stavkama državnog proračuna za 2024. godinu. Bio je i na priredbi Bunjevaca bez granica te na zasjedanju Saveza državnih samouprava. To je vrlo važna „politička” udruga zatvorenog tipa u kojoj su članovi aktualni predsjednici državnih narodnosnih samouprava i koja je partner u razgovorima Odboru za narodnosti Mađarskog parlamenta, pa se jedni i drugi obostrano pozivaju na sjednice. A imaju i zajedničke sjednice o važnim pitanjima. Predsjednik HDS-a ujedno je i predsjednik Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske, pa i tamo ima što raditi jer, kako doznajemo, ovih dana priprema se višednevni lipanjski susret članova Savjeta s predstavnicima Vlade Republike Hrvatske u Cavtatu.

Među prvima je čestitao državnom tajniku Milasu na Odlikovanju „Orden Mađarske časnički križ”. Istoga dana s Milasom je bio u radnom posjetu premijeru Andreju Plenkoviću. Uz pripremu spomenute sjednice Savjeta u Cavtatu razgovaralo se i o položaju Hrvata u Mađarskoj i rješavanju statusa uporabe nekretnine u Vlačićima na otoku Pagu koju je od hrvatske vlade HDS dobio na korištenje 2003. godine. U nekretninu i njezinu obnovu u posljednjih dvadeset godina HDS je uložio velika sredstva, a

ugovor o korištenju polako istječe. Nekretnine u Vlačićima koristi poduzeće HDS-a „Zavičaj”. Sadašnja zakonska norma ne dozvoljava automatsko produženje ugovora o korištenju. Premijer Plenković rekao je kako će se mijenjati zakon, a do tada mi Hrvati i nadalje nesmetano možemo koristiti nekretninu i vršiti djelatnosti u njoj, mirno planirati, raditi i primati goste. Premijer Plenković dobro je upoznat s činjenicom koliko je do sada uloženo u nekretninu, koliko se noćenja ostvaruje i kako poduzeće posluje. HDS traži produženje prava korištenja na više desetaka godina. To su dobre vijesti.

Dobra je vijest i da je u Gajiću u Republici Hrvatskoj potpisano Pismo namjere o uspostavljanju suradnje Osječko-baranjske županije i Hrvatske državne samouprave. Pismo su potpisali župan Osječko-baranjske županije i predsjednik Hrvatske državne samouprave. Tim činom Osječko-baranjska županija s Hrvatskom državnom samoupravom u Mađarskoj dodatno osnažuje suradnju s hrvatskom manjinom u Mađarskoj. Održan je i Susret podunavskih Hrvata u mjestu Gajić na kojem je nazočio predsjednik HDS-a. I taj se susret već treći put priređuje u organizaciji Osječko-baranjske županije. Ondje se razgovaralo o više tema i, kako doznajemo, na tapeti je bilo i takozvano „bunjevačko pitanje” s kojim Hrvati nikako da iziđu na zelenu granu – ni Hrvati u Srbiji ni Hrvati u Mađarskoj.

Gledajući sa strane čini se kako svi žele neku suradnju. Na svim razinama. Od mjesnih do državnih, međudržavnih i prekograničnih razina, na svim poljima. Kultura, znanost, državna politika, narodnosna politika te sve više gospodarstvo. Tako je i sa skupa u Gajiću poručeno kako se identitet treba čuvati, u drugi plan staviti stvari koje razjedinjuju, a u prvi plan suradnju hrvatskih zajednica u ovom dijelu srednje Europe.

Branka Pavić Blažetin

Suradnja Osječko-baranjske županije i Hrvatske državne samouprave

Dana 3. lipnja u Gajiću u Republici Hrvatskoj potpisano je Pismo namjere o uspostavljanju suradnje Osječko-baranjske županije i Hrvatske državne samouprave. Pismo su potpisali osječko-baranjski župan Ivan Anušić i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan. Time Osječko-baranjska županija s Hrvatskom državnom samoupravom u Mađarskoj dodatno osnažuje suradnju s hrvatskom manjinom u Mađarskoj.

Kako kazuje župan Osječko-baranjske županije Ivan Anušić, županija u kontinuitetu njeguje odnose s hrvatskim zajednicama izvan Hrvatske, osobito u susjednim državama gdje brojnim projektima i inicijativama pomaže razvoju njihovih zajednica te prije svega očuvanju tradicije, identiteta i povezanosti s domovinom. „Trebao ojačati što je sad i formalizirano i uokviriti te osnažiti dosadašnju suradnju s hrvatskom zajednicom u Mađarskoj, koja je iznimno dobra“, ističe župan Anušić dodajući kako se nadaju novim zajedničkim projektima i inicijativama te još kvalitetnijoj suradnji i osim toga kako županija ima komunikaciju s hrvatskom zajednicom u Srbiji, BiH, Njemačkoj, SAD-u, Mađarskoj i drugim zemljama. Župan Anušić vjeruje da će potpisivanje Pisma namjere donijeti nove zajedničke projekte s ciljem očuvanja kulture i tradicije hrvatskog naroda u Mađarskoj.

Predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan rekao je kako hrvatska zajednica u Mađarskoj jako dobro surađuje s raznim institucijama u Hrvatskoj, a ovo je još jedna razina koja im itekako može pomoći u očuvanju hrvatskog jezika i kulture u Mađarskoj.

„Vjerujem da podizanje suradnje na višu razinu može biti od obostrane koristi, za građane Osječko-baranjske županije i hrvatsku zajednicu u Mađarskoj, jer, uz ostalo, predviđa suradnju na područjima poljoprivrede, obrazovanja, znanosti, gospodarstva, turizma te na budućim zajedničkim prekograničnim projektima“, rekao je Gugan. Razgovori o mogućoj suradnji započeli su prije nekoliko godina, a dogovoreni su ujesen 2022. godine.

ZAGREB – Vlada Republike Hrvatske podržava prijedlog nacrta Zakona o hrvatskom jeziku koji je izradila Radna skupina Matice hrvatske (August Kovačec, Stjepan Damjanović, Mislav Ježić, Tomislav Stojanov i Mario Grčević) izradivši odmjeren, moderan nacrt Zakona, primjeren današnjem vremenu. Prijedlog Zakona komplementaran je sa Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Hrvatskoj te se ovim Zakonom propisuje samo javna uporaba hrvatskog jezika, ni na koji način Zakon ne zadire u privatnu komunikaciju niti se njime ograničava sloboda književno-umjetničkoga izričaja. U izradi nacrta Zakona Radna skupina i Matica hrvatska pozvale su se na 12. članak Ustava Republike Hrvatske. Zakonom se potiče i uporaba svih idioma hrvatskoga jezika, među kojima su čakavski i kajkavski, svih funkcionalnih stilova hrvatskoga standardnog jezika i hrvatskih povijesnih pisama u primjerenim prilikama. Zakonom je predviđeno osnivanje Vijeća za hrvatski jezik, koje će pratiti provedbu Zakona te predlagati Vladi Republike Hrvatske izradu Strategije hrvatske jezične politike te davati mjerodavna mišljenja u vezi sa službenom i javnom uporabom hrvatskog jezika. Vijeće će predlagati donošenje mjera za zaštitu, osiguranje i slobodu uporabe i poticanje razvoja hrvatskog jezika.

Potpisano je Pismo namjere o suradnji

Predsjednik HDS-a Ivan Gugan i osječko-baranjski župan Ivan Anušić

Osječko-baranjska županija već ima sporazume o suradnji s Hrvatima u Srbiji i Bosni i Hercegovini, kojima daje moralnu i prema mogućnostima i materijalnu podršku. Velik broj naselja u kojima žive Hrvati u Mađarskoj i Baranjskoj županiji ima suradnju s naseljima u Osječko-baranjskoj županiji i Slavoniji, a postoje i brojne rodbinske i prijateljske veze koje se brisanjem europskih granica nesmetano mogu razvijati.

Hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Mladen Andrić istaknuo je kako je ovo još jedan institucionalni okvir za djelotvorniju suradnju te potporu projektima i programima hrvatske zajednice u Mađarskoj, ali i onim projektima koji su zanimljivi i za Osječko-baranjsku županiju. „Vjerujem da će ovo potaknuti brojne oblike suradnje, ne samo između općina i gradova, koja već postoje“, rekao je Andrić.

Osim navedenih potpisivanju su nazočili generalni konzul Drago Horvat, načelnik Općine Draž Stipan Šašlin, saborska zastupnica Nataša Tramišak i drugi.

Branka Pavić Blažetin
Foto i izvor: OBŽ

Obilježen Dan državnosti RH u Budimpešti

Dan državnosti Republike Hrvatske obilježava se u spomen na konstituiranje prvog demokratski izabranog višestranačkog sabora 30. svibnja 1990. godine. Ove godine u Budimpešti u organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske Dan državnosti obilježio se 31. svibnja u Domu mađarske glazbe. Proslava je bila i u znaku desete obljetnice članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji.

Na događaj su se odazvali predstavnici diplomatskog zbora, političkog, gospodarskog, vjerskog i kulturnog života Mađarske kao i predstavnici Hrvata u Mađarskoj. Svečani govor održao je veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić te ministar za EU fondove i regionalni razvoj u Mađarskoj Vladi Tibor Navracsics.

Veleposlanik Andrić istaknuo je u svom govoru važnost Dana državnosti i puta k hrvatskoj samostalnosti te je naglasio snažnu podršku Hrvatske ukrajinskom putu k suverenitetu i neovisnosti. Naveo je kako hrvatska vlada čvrsto stoji uz Ukrajinu te da se protivi bilo kakvoj agresiji na suverene države. Veleposlanik Andrić osvrnuo se na postignuća Hrvatske u posljednjih deset godina, otkako je članica Europske unije. Ulazak Hrvatske u šengenski prostor te eurozonu nazvao je velikim uspjesima koji šalju pozitivan signal ostalim zemljama Balkana i pokazuju da naporni rad i reforme daju rezultate. Pohvalio je dugogodišnje razumijevanje i suradnju između Hrvatske i Mađarske te je istaknuo podršku Mađarske hrvatskom putu prema neovisnosti i članstvu u Europskoj uniji i NATO-u. Andrić je istaknuo važnost zaštite manjinskih prava kao dodatne vrijednosti u bilateralnim odnosima u kontekstu suradnje dviju država.

Mađarska je od samog početka podrža-

vala hrvatske težnje za neovisnošću i priznanje kao članice Europske unije. Ministar Tibor Navracsics osvrnuo se na 800 godina zajedničkog života. Istaknuo je prijateljske i dobrosusjedske odnose koji se razvijaju i razvijali su se u proteklih 30 godina, a pomažu pri prevladavanju različitih izazova, uključujući ratove, ekonomske krize i globalnu pandemiju.

Tibor Navracsics istaknuo je suočavanje s novim izazovima koji ne utječu samo na Mađarsku i Hrvatsku nego i na cijelu Europu i svijet. Dodao je da je u ovim teškim vremenima važno očuvati dobre veze te udružiti snage pri suočavanju s prijetnjama kako bi se očuvao miran gospodarski i demokratski razvoj. Izrazio je svoje uvjerenje da postoji dobra volja za suradnjom s obiju strana te da će obostrana komunikacija biti ključna pri prevladavanju problema i nesporazuma.

Nakon svečanih govora slijedio je koncert hrvatskog pijanista Lovre Pogorelića. Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti zahvalno je budimpeštanskom predstavništvu Hrvatske turističke zajednice kao glavnom suorganizatoru događaja i svim sponzorima i podupirateljima.

D. O.

Foto: Facebook Tibor Navracsics

Dan državnosti Republike Hrvatske obilježen u Pečuhu

Kako neslužbeno doznaje Hrvatski glasnik, 26. svibnja Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu svečano je obilježio Dan državnosti Republike Hrvatske i 10. obljetnicu članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji. Svečanost je održana u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu.

Uzvanicima se prigodnim govorom obratio generalni konzul Drago Horvat. Uslijedio je koncert Panonskog tamburaškog orkestra pod ravnanjem Ivana Draženovića.

Kako donose Facebook stranice Generalnog konzulata, svečanom obilježavanju Dana državnosti nazočili su general Kornelije Brkić, gradonačelnici Pečuha, Mohača, Sigeta, Selurinca, Mišljena, Donjeg Miholjca i zamjenica gradonačelnika Osijeka Jasenka Crnković, predsjednik

HDS-a Ivan Guban, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, savjetnik Veleposlanstva RH u Budimpešti Bruno Lopandić sa suradnicom, predsjednici hrvatskih mjenskih samouprava te ravnatelji hrvatskih institucija u Mađarskoj.

U Pečuhu je 28. svibnja u franjevačkoj crkvi održana sveta misa u povodu Dana državnosti – Misa za domovinu. Bila je to redovita mjesečna misa na hrvat-

skom jeziku u organizaciji Hrvatske referature Pečuške biskupije koja se održava uz potporu Hrvatske samouprave Pečuha. Ovoga puta suorganizator mise bio je Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu. Svetu misi misio je velečasni u miru Marko Bubalo, nekadašnji župnik župe Tordinci, a misu je kao uvijek pjevao Ženski pjevački zbor „August Šenoa” uz orguljašku pratnju Lászlóa Cseha.

BB

Dan hrvatskog školstva

Ovogodišnja proslava Dana hrvatskog školstva u Mađarskoj održala se 20. svibnja u auli Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đачkog doma u Budimpešti u organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra. Dan hrvatskog školstva organizira se kako bi se skrenula pozornost na važnost hrvatskog školstva te odalo priznanje prosvjetnim djelatnicima.

Obilježavanje Dana hrvatskog školstva u Mađarskoj predstavlja priliku za prisjećanje na povijest hrvatskog školstva među Hrvatima u Ugarskoj, poslije Mađarskoj. Dan je utemeljila skupština Hrvatske državne samouprave na sjednici održanoj 5. studenog 2016. godine u Santovu kao spomen na prvu hrvatsku školu u Pečuhu, koja je započela s radom davne 1722. godine.

„Od prvog dana školstva ideja zahvale za trud i rad ostat će sve dok ima naših učitelja i nastavnika. To je ono najmanje što su zavrjedili za dugogodišnji predani rad koji su uložili za odani odgoj naše djece“, rekla je u svojem govoru na Danu hrvatskog školstva Angela Šokac Marković, zamjenica predsjednika Hrvatske državne samouprave. Angela Šokac Marković istaknula je važnost uloge učitelja u društvu te istinskih vrijednosti koje oni donose obrazovanju. Naglasila je njihovu strpljivost i nesebičnost te zahvalila svima koji su odabrali ovo plemenito zvanje i svojim radom oblikovali budućnost mladih naraštaja.

Nazočnima se obratio i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, koji je istaknuo važnost školstva za hrvatsku zajednicu u Mađarskoj. Govoreći o stepenicama školstva, naglasio je kako obrazovanje pruža temelj za razvoj pojedinaca i cijele zajednice te pohvalio ustrajnost hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Slijedio je kulturni program u izvedbi HOŠIG-ovih učenika, članova školske Literarne i plesne pozornice. Izveden je ulomak iz kazališnog igrokaza „Vremeplov – Budim i Pešta, najsjevernije sjedište Hrvata i hrvatske kulture u prošlosti i danas“. Prikaz kulturne baštine, najvažnijih događaja i osoba iz prošlosti Hrvata u Budimpešti i njezinoj okolini kao što su Matija Petar Katančić, Mihajlo Radnić i Emerik Pavić još su jednom oduševili. Uz igrokaz prikazana je i plesna koreografija „Znak“, a nastupila je i školska plesna skupina „Tamburica“.

U svojem izlaganju u povodu 30. obljetnice HOŠIG-a ravnateljica Ana Gojtan rekla je kako je HOŠIG višenamjenska ustanova hrvatske narodnosti koja s ponosom provodi svoju prosvjetno-pedagošku djelatnost s ciljem očuvanja tradicije i njegovanja običaja Hrvata u Mađarskoj. Govorila je o povijesti ustanove i trideset godina samostalnog HOŠIG-a čija će proslava biti u rujnu ove godine. Naglasila je važnost čuvanja tradicije i običaja u cilju očuvanja hrvatskog jezika što je imperativ opstanka i budućnosti. Misija škole obuhvaća i komunikaciju hrvatskih vrednota prema većinskom narodu – prezentaciju bogate kulture, povijesti i tradicije Hrvata u Mađarskoj Mađarima. „Bitna odrednica zvanja naše škole je to da uz znanje pružimo vjeru i vrednote, da odgojimo građane koji su opredijeljeni za svoju manjinsku zajednicu“, istaknula je ravnateljica Gojtan.

Uslijedila je svečana dodjela HDS-ovih priznanja – spomenica i spomen-plaketa – za dugogodišnji rad na polju hrvatskog školstva u Mađarskoj. Ove godine za svoj doprinos hrvatskom školstvu u Mađarskoj odlikovani su Joso Šibalin, Magdi Gorjanac, Anica Prodan Hoffmann, Jelena Kiš Kolar, Mara Vujkov, Eva Győri, Kata Glavanić-Rudak, Eva Kollar, Jelica Pašić Drajković, Ladislav Vári, Zlata Hederić, Marija Vargović i Anica Kovač Kővágó.

Među nagrađenima je i Jelica Pašić Drajković koju s HOŠIG-om povezuje pedeset godina. Bila je učenica škole, a potom je u školi i đачkom domu radila 36 godina.

Program HOŠIG-ovih učenika

HOŠIG-ovi učenici predstavljaju povijest škole

Neki od nagrađenih prosvjetnih radnika i Ivan Gugan

Hrvatska državna samouprava od 2000. godine preuzela je održavanje Hrvatskog vrtića, osnovne škole i đачkog doma u Santovu, gdje je svoju karijeru proveo nagrađeni Joso Šibalin. Radio je u santovačkoj školi od 1980. do 2022. Šibalin je i nakon umirovljenja aktivan član zajednice kao i mnogi drugi prosvjetni radnici.

Dan hrvatskog školstva u Mađarskoj ostaje simbol kontinuirane brige o obrazovanju i očuvanju hrvatskog jezika, kulture, povijesti i tradicije.

Na danu su uz ostale bili nazočni glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac.

D. O.

Foto: Kristina Goher

Kaćmarci na Danima Općine i 7. Danima Antuna Gustava Matoša u Tovarniku

U sklopu obilježavanja 30. obljetnice Općine Tovarnik u srijedu 7. lipnja održani su sedmi Dani Antuna Gustava Matoša u njegovu rodnom Tovarniku. Na svečanosti je sudjelovalo četveročlano izaslanstvo mjesne i hrvatske samouprave Kaćmara: načelnik Endre Pál, bilježnik Joso Zelić, predsjednica Hrvatske samouprave Teza Vujkov Balažić i zastupnica Anica Matoš.

Kaćmarsko izaslanstvo u prijepodnevnim satima sudjelovalo je na polaganju vijenaca i paljenju svijeća za sve poginule i umrle mještane na groblju u Ilači i Tovarniku, a zatim na svetoj misi u župnoj crkvi sv. Mateja apostola i evanđelista u Tovarniku. Nakon toga Kaćmarci su nazočili svečanom otvorenju nove zgrade DVD-a Tovarnik, koju su presijecanjem vrpce službeno otvorili župan Vukovarsko-srijemske županije Damir Dekanić i načelnik Općine Tovarnik Anđelko Dobročinac. Uslijedila je svečana sjednica Općinskog vijeća na kojoj je osim mnogih nazočne pozdravio i kaćmarski načelnik Endre Pál. Zahvalivši na pozivu, izrazio je nadu da će se započeta suradnja nastaviti dugoročnim prijateljstvom. Na svečanoj sjednici dodijeljena su javna priznanja za postignuća i doprinos važna za razvoj i ugled Općine Tovarnik te su nagrađeni najbolji učenici generacije.

Dani Općine Tovarnik u predvečernjim satima nastavljeni su obilježavanjem 150. obljetnice rođenja Antuna Gustava Matoša. Sedmi Dani Antuna Gustava Matoša, koji su ove godine prvi put održani i u Kaćmaru, započeli su polaganjem vijenaca na bistu A. G. Matoša ispred istoimene osnovne škole. Svi sudionici nazočili su prigodnom programu pod nazivom „Matoš se vraća kući: Susret starih prijatelja“ uz scenski program učenika i projekciju kratkog filma. Uslijedila je svečanost u Vili Tovarnik, gdje je nakon pozdravnih riječi sudionika prikazan dokumentarni film „Od Kaćmara do Zagreba“. Tom prigodom predstavljena su i dva nova izdanja – prva knjiga A. G. Matoša „Iverje“ (Osijek – Subotica 2023.) i knjiga „Domovini iz tuđine“ (Subotica 2023.). Zatim su proglašeni dobitnici nagrade za najbolju kratku priču nadahnutu životom i djelima A. G. Matoša pod pokroviteljstvom Općine Tovarnik. Prvo mjesto pripalo je književniku Stjepanu Tomašu za priču „Ratni izvjestitelj“, a drugo mjesto osvojio je Tomislav Žigmanov s pričom „Martina svjetla svijeta“. Matoševi dani u Tovarniku uljepšani su interpretacijom njegovih stihova koje su izveli učenici Osnovne škole Antuna Gustava Matoša. Dodajmo kako su suorganizatori bili Društvo hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski, Osijek, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, Općina Tovarnik, Hrvatsko kulturno-umjetničko-prosvjetno društvo „Matoš“ – Plavna, mjesna i

hrvatska samouprava Kaćmara, Zaklada „Antun Gustav Matoš“ iz Beograda i Osnovna škola Antuna Gustava Matoša Tovarnik. Pokrovitelji manifestacije bili su Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, Vukovarsko-srijemska županija, Općina Tovarnik i Središnji državni ured za Hrvate izvan RH. Sljedećih dana 7. Dani Antuna Gustava Matoša nastavljeni su u Beogradu, Plavni, a na njegov rođendan – 13. lipnja – zaključeni u Zagrebu.

S. B.

Kod Matoševе bистe ispred OŠ A. G. Matoša u Tovarniku: Joso Zelić, Anica Matoš, Teza Vujkov Balažić i Endre Pál

Sudionici i suorganizatori Matoševih dana u Tovarniku

Dio sudionika svečanog skupa u povodu 150. obljetnice rođenja A. G. Matoša

Drugu nagradu za kratku priču Tomislavu Žigmanovu uručio je načelnik Tovarnika Anđelko Dobročinac

Hrvatsko proštenje na Sveto Trojstvo u Đudu

Svetkovina Presvetog Trojstva proslavljena je 4. lipnja 2023. i u đudskom marijanskom svetištu. Dan je to kad se već stoljećima misa održava na hrvatskom jeziku, dan je to kad je u Đudu hrvatsko proštenje. Dolaze tad đudskoj Gospi naši bošnjački Hrvati, Hrvati iz Bačke, Hrvati iz cijele Baranje, svi oni koji poštuju Gospu... Brojni vjernici dolaze iz donjomiholjačke župe i iz cijele Slavonije, iz hrvatske Baranje – ove godine vjernici iz Podravske Moslavine i Našica. Hrvati su stigli iz Kozara, Pečuha, Salante, Pogana, Kujinja, Šikloša, Kašada, Novog Sela, Vršende, Katolja, Mohača, Semelja, Udvara...

Bilo je vjernika koji su pješice u ranim jutarnjim satima krenuli prema Đudu. Tako su učinili i Hrvati iz Salante, hodočasnici iz donjomiholjačke župe i brojni drugi znani i neznani. Središnje svečano misno slavlje, kojem je prethodila molitva slavnih otajstava krunice, na otvorenom oltaru predvodio je đakovačko-osječki nadbiskup mons. Đuro Hranić s povjerenikom Pečuške biskupije za vjernike Hrvate velečasnim Ladislavom Bačmajem, župnikom preč. Josipom Antolovićem, mons. Vladom Škrinjarićem, vlč. Domagojem Lackovićem, vlč. Stjepanom Krešom te svećenicima Pečuške biskupije. Pjevanje na svetoj misi predvodio je zbor vjernika Hrvata koji se za tu prigodu okupio iz nekoliko župa Pečuške biskupije.

Hrvatska referatura Pečuške biskupije za vjernike Hrvate ovom prilikom, kako bi olakšala molitvu i aktivno sudjelovanje misi na hrvatskom jeziku, tiskala je liturgijski vodič za hodočasnike u kojem je uz red svete mise stavljen i tekst pjesama koje su se pjevale na misama.

Hodočašće je završilo litanijom i pobožnošću Majci Božjoj u crkvi ispred Marijina kipa. Istog dana na Pečuškoj biskupiji, kako doznaje Hrvatski glasnik, sreli su se pečuški biskup László Felföldi i đakovačko-osječki nadbiskup mons. Đuro Hranić kako bi

dogovorili mađarsko hodočašće i proslavu Gospe od Mađara koja će se održati 8. listopada, na Malu Gospu, u aljmaškom svetištu u Republici Hrvatskoj.

Kako kazuje mons. Hranić, suradnja sa svim prethodnim i sadašnjim biskupima Pečuške biskupije više je nego dobra. Redoviti su susreti i dogovori te je plod suradnje i planirano mađarsko hodočašće u Aljmaš. Kao plod suradnje navodi projekt digitalizacije matičnih knjiga triju dekanata koja su prije Trianona administrativ-

no bili pod Pečuškom biskupijom. „Matične su knjige kod nas”, reče Hranić, „te smo u suradnji digitalizirali sve matične knjige od Prvog svjetskog rata do 1973. godine kad su ta tri dekanata ušla u sastav Đakovačko-osječke nadbiskupije. Sad Pečuška biskupija ima digitalizirane matične knjige za svoje područje, a i mi smo s tim ubrzali digitalizaciju vlastite arhivske građe, posebice matičnih knjiga”, izjavio je Đuro Hranić.

Branka Pavić Blažetin

Misno slavlje predvodio je đakovačko-osječki nadbiskup mons. Đuro Hranić

Monografija o dvadesetogodišnjoj suradnji Serdahela i Zadra

U Hrvatskoj osnovnoj školi „Katarina Zrinski“ 19. svibnja priređena je promocija monografije „20 godina suradnje Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru i HOŠ Katarina Zrinski u Serdahelu (2002. – 2022.)“, koja predstavlja neprekidnu stručnu i prijateljsku suradnju dviju ustanova tijekom dva desetljeća. Monografiju je predstavila jedna od autorica, profesorica dr. sc. Smiljana Zrilić (suautorice su Katica Lukač-Brodač i Zorica Prosenjak-Matola), te su o njoj govorili i recenzenti: profesorica i saborska zastupnica dr. sc. Vesna Bedeković i pročelnik Katedre za hrvatski jezik i književnost Sveučilišta u Pečuhu dr. sc. Stjepan Blažetin. Počasni konzul Republike Hrvatske dr. Atila Kos u svojem je govoru prenio pozdrave Nj. Eksc. veleposlanika Republike Hrvatske dr. Mladena Andrića i zahvalio svim sudionicima na izvanrednu radu tijekom dva desetljeća u cilju njegovanja hrvatskoga jezika i širenju prijateljskih veza između Republike Hrvatske i Mađarske. Ravnatelj serdahelske osnovne škole Zsolt Trojkó prisjetio se višegodišnje suradnje i izrazio želju za nastavkom. Presentaciju su obogatili učenici serdahelske osnovne škole s kulturnim programom. Na priredbi je nazočio i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban.

Suradnja dviju ustanova započela je 2002. godine zahvaljujući ondašnjem pročelniku Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Robertu Bacalji i redovitoj profesorici dr. sc. Smiljani Zrilić te ravnateljici serdahelske škole Jolanki Tišler. Zatim se nastavila s ravnateljicom Marijom Biškopić Tišler, a sad i s ravnateljem Zsoltom Trojkóom. Profesor Robert Bacalja ovako se prisjeća početaka suradnje u monografiji: „Jedan od zadataka koje je Stručno vijeće Visoke učiteljske škole u Zadru usvojilo na početku svojega rada jest i jačanje suradnje i pomoć hrvatskoj dijaspori u susjednim zemljama. Riječ je o hrvatskoj povijesnoj manjini u Austriji, Mađarskoj, kao i hrvatskoj dijaspori u Italiji u pokrajini Molise. Tako je mene zapala dužnost da uspostavim vezu sa školom u Serdahelu u Mađarskoj. Pomalo je taj kontakt započeo bizarno (ako se to tako može nazvati). U Varaždinu je 2001. održan skup o Ivanu Milčetiću u nizu projekta *Hrvatski književni povjesničari* prof. dr. sc. Tihomila Maštrovića. Sudjelovao sam na skupu s temom *Ivan Milčetić o Zanovićevim pjesmama*, i to u onom dijelu skupa koji se održao u Varaždinu i Malinskoj (otok Krk) od 18. do 21. travnja 2001. Održane su tri sjednice znanstvenoga skupa u tom terminu, a četvrta je održana 16. i 17. studenoga 2001. opet u Varaždinu s ostalim sudionicima. U tom dijelu programa znanstvenoga skupa o Ivanu Milčetiću bio je i posjet školi Katarina Zrinski u Serdahelu. Prof. Maštrović kazao je kako je izuzetan bio posjet školi i kako su ih djeca i nastavnici na čelu s ravnateljicom i književnicom Jolankom Tišler dočekali bogatim programom u kojem su učenici izveli plesne točke te je i zbor zapjevao pred sudionicima skupa. To mi se jako sviđjelo, pa sam zamolio prof. Maštrovića da me poveže s

ravnateljicom. Povezao me je s Ernestom Fišerom, koji mi je predložio posjet školi. Dao mi je telefonski broj književnika i tada urednika Varaždinskih vijesti gospodina Fišera kojeg sam više puta nazvao, no od nje ga nisam dobio odgovor jer se nije javljao na telefon. Nakon nekoliko dana opet sam nazvao profesora Maštrovića koji mi je rekao da je Ernest doživio teški infarkt i da se nalazi u bolnici. Tek nakon oporavka Ernesta Fišera dobio sam kontakt sa školom i tako je počela suradnja. Moram istaknuti da je zdravlje Ernesta Fišera bilo jako slabo i da se *jedva izvukao* iz, kako kaže, kliničke smrti. U kasnijim našim intenzivnim druženjima, od Trsta, Starog Grada (otok Hvar), Varaždina, Varaždinskih Toplica, Dubrovnika, Zagreba, Preka i dr. uvijek smo se doticali te njegove teške životne situacije, a on je uvijek okretao na šalu: ‘Nisam umro jer sam morao dati prof. Bacalji Jolankin broj.’ I prema prisjećanju profesora Bacalje bilo je suđeno da se stručna suradnja između Zadra i Serdahela započne i razvije u prekrasno prijateljstvo te da se dugo održi unatoč razdaljini, prelaženju granica, pandemiji i drugim preprekama. U toj dvadesetogodišnjoj suradnji s hrvatske strane „lučonoša“ je bila profesorica Smiljana Zrilić, koju sad već u Serdahelu zovu samo „Naša Smilja“ jer je svi poznaju, a njezino otvoreno srce, ljubavnost i prihvaćanje drugih nikoga ne ostavljaju ravnodušnim. Njoj iz godine u godinu nije bilo teško posjećivati Serdahel i održavati stručna usavršavanja za nastavnike i odgojitelje, pozdravljati mještane na Danu sela, na Hrvatskom balu, na Jesenskim književnim danima ili na Hrvatskom državnom danu Hrvata u Mađarskoj. Nije joj bilo teško ni pratiti studente na jednotjedni boravak u Serdahel, a ni srdačno čekati serdahelske učenike i njihove nastavnike u Zadru.

Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ iz Serdahela 2014. godine dodijelila joj je Priznanje za osobit doprinos u očuvanju identiteta Hrvata u Serdahelu, a dvije godine poslije, 2016. godine, mjesna samouprava Serdahela nagradila ju je titulom „Počasna građanka Serdahela“. Profesorica Zrilić bila je idejna stvarateljica monografije u kojoj

Trenutak za pjesmu

Blizu tvoje obale

Tu sam
Približavam se
Tvojim obali
Još čujem krik Galebova
Miriše još i ružmarin
Gledam još gledam
Raspjevane oleandre
I palme
Kako se skromno
I s ljubavlju
Predaju vjetru

Ali sam već
Milijun zvijezda
Ostavila za sobom
Približavam se
Tvojim obali
Čekaj me
U pruži mi
Ruku

Jolanka Tišler

Svi zajedno nakon promocije u serdahelskoj školi

su arhivirana događanja dvadesetogodišnje suradnje: uspomene, fotografije, dojmovi profesora i studenata odnosno učenika kojih je bilo više od osamsto. Naime, svake godine dvadesetero studenata Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru održavalo je praktične vježbe u Serdahelu, a isti broj djece iz Serdahela ljetovao u Zadru. Osim toga organizirani su razni programi i za učitelje, poučna putovanja za nastavnike serdahelske škole u Zadar kao i za profesore sveučilišta u Mađarsku. Prekrasna priča suradnje u kojoj je udjela imalo vodstvo dviju ustanova, profesori, nastavnici, Općina, mjesna hrvatska samouprava i serdahelska župa, pa i okolna pomurska mjesta. Sve zajedno doprinijelo je očuvanju hrvatskog jezika i nacionalne samosvijesti u Pomurju. Na promociji monografije ravnatelj serdahelske osnovne škole Zsolt Trojč pozdravio je sve nazočne i u nekoliko rečenica predstavio dvadesetogodišnju suradnju koju je naslijedio od bivših ravnatelja, čemu se posebno raduje. Tu suradnju nastojat će zadržati i u budućnosti. Počasni konzul dr. Atila Kos u svojem obraćanju nazočnima posebno je istaknuo važnost suradnje koja se koncentrira na očuvanje hrvatskog jezika te povezivanje hrvatske narodnosti s matičnom domovinom. Pohvalio je sve sudionike uspješne suradnje koja doprinosi općenitom povezivanju dviju zemalja. Recenzentica knjige profesorica dr. Vesna Bedeković naglasila je kako monografija predstavlja sjajan primjer i model jedne kontinuirane suradnje profesora i studenata Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru te profesora i učitelja Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski“ kao i pripadnika zajednice pomurskih Hrvata u Serdahelu. Iznad svega, korisna je za sve sudionike. Prema njezinu mišljenju svaka godina suradnje mala je priča

za sebe, iskrene i poštovanja vrijedne priče koje svjedoče važnost, opravdanost i potrebu potpore zajednici pomurskih Hrvata u Mađarskoj, prije svega u učenju i poučavanju standardnog hrvatskog jezika kao jamstva očuvanja hrvatskog kulturnog identiteta u Mađarskoj. Jezik je trajna i neraskidiva veza jednog naroda bez obzira na granice, a hrvatski jezik doista je i veza i duša i zrcalo hrvatskog naroda, zato je stalna skrb za očuvanje hrvatskog jezika jamstvo i za očuvanje identiteta i kulture. Profesor Stjepan Blažetin ukazao je na to koliko je lako prebroditi i veće razdaljine kad ljude veže jezik, kultura i prijateljstvo. Monografija koja arhivira dvadesetogodišnju suradnju dviju hrvatskih ustanova iz različitih zemalja skreće svijest na to kako je poveznica ista, a to je hrvatski jezik. Također skreće pozornost na to da u Mađarskoj živi hrvatska narodnost koja čuva svoj hrvatski nacionalni identitet. Hvalevrijedna suradnja objelodanjena u monografiji zauvijek će ostaviti trag i svjedočiti o sadržajnoj i primjernoj suradnji. Autorica, profesorica Zrilić, govorila je o na-

mjeri zbog koje su željeli objaviti monografiju, o čemu piše u Uvodnoj riječi knjige: „Prošlo je puno generacija djece i studenata kroz Zadar i Serdahel. Jedna crtica iz naših života vrijedna spomena. Bila sam s kolegama profesorima iz Zadra na otvorenju dječjeg vrtića u Sambotelu u prosincu 2016. godine i tada mi je prišla odgojiteljica i rekla: ‘Ja sam učenica Serdahelske škole, sjećam Vas se od prije 15 godina.’ Drago mi je što mi se javila, drago mi što sa mnom priča hrvatski. Nije nam trud uzaludan. Isto tako zadnjih dana doznajem kako je učiteljica u OŠ u Sambotelu Tea Stjepić bivša studentica učiteljskog studija u Zadru. Motivirali smo studente za rad u hrvatskim školama u Mađarskoj. Jezik je naš identitet, ma gdje bili.”

Monografija sadržava opis djelovanja partnerskih ustanova, dojmove studenata, profesora i djece i mnoštvo fotografija. Na prezentaciji je nazočila i bivša studentica koja sada radi kao učiteljica u Pitomači: „Sjećam se boravka u Serdahelu, bilo je to 2009. godine. Ostalo mi je u jako lijepom sjećanju, baš me je oplemenilo to za cijeli život. Kad smo došli, jako su nas lijepo ugostili, a bilo je prekrasno gledati kako djeca s voljom uče hrvatski jezik. Danas kad s učenicima učimo o susjednim zemljama, uvijek im spomenem kako sam bila gost Hrvata u Serdahelu i kako se ovdašnji pomurski Hrvati trude njegovati hrvatski jezik, a nije isključeno ni da će jednog dana i naši učenici iz Pitomače biti gosti serdahelske škole i obrnuto”, rekla je bivša studentica i sad već učiteljica Jelena Bedeković. Mnogih uspomena prisjetile su se i učiteljice i učitelji serdahelske škole i već se razgovaralo o sljedećem susretu – kad će djeca serdahelske Osnovne škole „Katarina Zrinski“ ljetovati u Zadru, i to ovoga ljeta.

Beta

Tamburaši Hrvatske osnovne škole „Katarina Zrinski“ u Serdahelu

Uspjesi i aktivnosti Hrvatske izvorne grupe

Udruga narodne umjetnosti „Elemer Murahay” ima za cilj očuvanje i prenošenje plesne i glazbene tradicije te narodnih običaja njegujući i šireći tradicije brojnih zajednica u Mađarskoj. Udruga svake godine raspisuje natječaj za stručno ocjenjivanje i kvalifikacije folklornih skupina. Članovi Hrvatske izvorne folklorne grupe kao i HOŠIG-ove Plesne skupine „Tamburica” članovi su udruge. 20. svibnja sudjelovali su na stručnom ocjenjivanju i kvalifikacijama Udruga narodne umjetnosti „Elemer Murahay” s pratećim orkestrom „Ledina” iz Tukulje.

Hrvatska izvorna folklorna grupa prije 15 godina već je zaprimila kvalifikaciju. S obzirom na to da se taj status obnavlja svakih 10 godina, ponovno su se natjecali za kvalifikaciju (predkvalifikaciju) – ovoga puta s HOŠIG-ovom Plesnom skupinom „Tamburica”. Obje skupine vodi plesna pedagoginja Andrea Bálint.

Na natjecanju je sudjelovalo šest plesnih skupina, od čega njih tri u dvjema kategorijama. Hrvatska izvorna folklorna grupa s Plesnom grupom „Tamburica” i uz pratnju Orkestra „Ledina” dobila je pozitivne ocjene i diplomu te pravo sudjelovanja na jesenskim kvalifikacijama nakon ovog uspjeha u predkvalifikacijskom dijelu natjecanja. Ovoga puta plesali su šokačke plesove s bušama te šokačke plesove iz Santova.

Nastup u Velikoj

Hrvatska izvorna folklorna grupa sudjelovala je koncem prošloga mjeseca, od 26. do 28. svibnja, na trodnevnoj Međunarodnoj smotri folklor „Čuvajmo običaje zavičaja” u Velikoj u organizaciji KUD-a „Ivan Goran Kovačić”, Turističke zajednice Zlatni Papuk i Općine Velika.

Ovogodišnju smotru obilježilo je sjećanje na preminulog predsjednika velikog KUD-a „Ivan Goran Kovačić” Stanka Raguža, koji je svojedobno inicirao i pokrenuo Međunarodnu smotru folklor a Najduži stol u Hrvata koji se organizira u okviru manifestacije.

Najduži stol u Hrvata prvi je put priređen 2014. godine na manifestaciji „Čuvajmo običaje zavičaja”. Ove godine održan je 27. svibnja i želio se oboriti Guinnessov svjetski rekord najdužeg stola s posluženim jelom i pićem. Svi KUD-ovi koji su sudjelovali na Međunarodnoj smotri folklor a mogli su uživati u delicijama najdužeg stola, a svoje je ponudila i Hrvatska izvorna grupa. Svjetski rekord ove godine nije oboren, ali će se ponovno pokušati oboriti iduće godine u sklopu manifestacije „Čuvajmo običaje zavičaja”.

Domaćin 31. Međunarodne smotre folklor a, KUD „Ivan Goran Kovačić” iz Velike, ugostio je brojne KUD-ove iz Hrvatske i iz okolnih zemalja. Hrvatska izvorna folklorna grupa u svojem osamnaestom nastupu na Međunarodnoj smotri folklor a sudjelovala je s ko-

Hrvatska izvorna grupa u Velikoj

Hrvatska izvorna grupa, Plesna skupina „Tamburica” i Orkestar „Ledina”

reografijom Andree Bálint u pratnji Orkestra „Ledina” iz Tukulje, koji vodi Lajos Libor.

Nakon povratka iz Velike Hrvatska izvorna folklorna grupa u pratnji Orkestra „Ledina” nastupila je 3. lipnja u sklopu 15. Festivala „Belvárosi” u samom središtu Budimpešte.

D. O.

Foto: Hrvatska izvorna grupa

Nogometna ekipa II. dobne skupine Miroslava Krleže postigla zapažen uspjeh

Nakon osvajanja naslova županijskog prvaka nogometna ekipa II. dobne skupine Miroslava Krleže izborila je nastup na Državnom finalu u Sambotelu predstavljajući Baranjsku županiju.

Do naslova županijskog prvaka stigli su tako da su sve utakmice pobijedili s velikom razlikom i zasluženo ušli u državno finale. Prvog dana sambotelskog natjecanja u skupini A susreli su se s ekipama Sambotela (poraz 4 : 2 – Sambotel je na koncu osvojio naslov prvaka), Jászberénya (poraz 2 : 0), Balatonlellea (pobjeda 6 : 0) i Berettyóújfalua (1 : 1) i tako stigli na treće mjesto u skupini. To je značilo da su drugi dan, u nedjelju, u doigravanju

igrali za 9. – 12. mjesto. Nažalost, nije im se posrećilo i nakon poraza 8 : 4 od Nyíregyháza izgubili su u vrlo neizvjesnoj utakmici od momčadi Békéscsabe 5 : 4 iako su do samoga kraja utakmice vodili.

Ipak, Krležini su momci 12. od 20 ekipa na Državnom finalu, tj. 12. najbolja ekipa u državi, reče njihov trener, profesor tjelesnog odgoja Nikola Ištoković.

Momčad čine: Ábel Aczél, Máté Csiba, Iván Vilmos Gyurics, Zétény Hodossi, Bercel Kolarics, Áron Kovács, Milán Márk Simai, András Szabényi, Áron Szrága, Gorán Tátrai; nastavnik Nikola Ištoković.

Održan dički festival „Cvrčak” u Koljnofu

U kulturnom domu u Koljnofu su po pandemiji po prvi put opet održali „Cvrčak”, dički folklorni festival. Sudjelovalo je oko 130 dice iz Koljnofa, Unde, Sambotela, Hrvatskih Šic, Hrvatskoga Židana, Gornjega Čatara i Petrovoga Sela. Dica su nastupila u 13 grup.

Pred svim za dicu da je važno da imaju mogućnost predstaviti se publici, je rekao jedan od organizatorov, Rajmund Filipović. Ovakovi nastupi da male folklorashe svenek motiviraju. Dica da si rado na hrvatskom jeziku jaču ili uvježbaju hrvatske tance. Organizatori se ufaju, da čedu je ovim moć motivirati, da se i pominaju na hrvatskom jeziku, tako Filipović. Dički festival Cvrčak su ljetos priredili po šesti put. Priredbu organizirali su Hrvatska samouprava Koljnof, Društvo gradišćansko-hrvatske mladine u Ugarskoj (DGHMU), Hrvatska samouprava Željezne županije, Zbirka sakralne umjetnosti Hrvatov u Ugarskoj, Koljnofsko hrvatsko društvo kot i Mladi Koljnofci (MladiK).

(Vijest je u cijelosti preuzeta s mrežne stranice volksgruppen.orf.at.)

Foto: Hrvatske novine

Osnovna škola u Starinu ponos svojega sela

Krajem školske godine 2022./2023. Sigetski obrazovni okrug pokrenuo je inicijativu za reorganizaciju osnovne škole iz Starina s ciljem pripajanja ustanove Osnovnoj školi Géze Kissa u Šeljnu. Škola u Starinu narodnosna je škola s predmetnom nastavom Hrvatskog jezika i književnosti te Narodopisa. Upisno je područje Starin, Drávaiványi, Zaláta, Kemse, ali djecu dovode i roditelji iz Šeljina. Starinčani su se posljednjih mjeseci „borili“ da škola ostane u mjestu.

U demokratskom postupku mjesna samouprava i hrvatska narodnosna samouprava Starina te zaposlenici škole, roditelji i učenici osnovne škole izjasnili su se protiv pripajanja Osnovne škole Starin Osnovnoj školi Géze Kissa te je tako nadležni državni tajnik odbacio pokrenutu inicijativu. Škola dakle i od jeseni nastavlja sa samostalnim radom, iako ne bez poteškoća. Broj se učenika posljednjih godina ne mijenja bitno – ove školske godine ima 59 učenika, osam učenika osmog razreda napušta školu, a isto toliko novih upisalo se u prvi razred. Budući da ipak nema svih osam učenika baš u svakom razredu, to se još ubuduće može pojaviti kao problem. Poteškoće, i to sve veće, stvara i poimanje nastavnika i učitelja. Učitelji odlaze u mirovinu, a teško se nalaze novi. Najesen u mirovinu odlazi i ravnateljica Lászlóné Csizmadia, Marika, koja je tijekom 30 godina obnašala dužnost ravnateljice škole. Zamjenik je ravnateljice Tibor Kedves. Isto tako odlaze još dvije pedagoginje koje su dosad radile uz mirovinu. Zasad se ne vidi rješenje tih problema, što znači da se očekuje iznimno težak početak nove školske godine 2023./2024., doznaje Hrvatski glasnik. Opraštanje 8. razreda bilo je 17. lipnja, a zatvaranje školske godine 21. lipnja. Starinčani žele zadržati školu u selu i ponosni su što su to dosad uspjeli. Jer ona je i pokretač hrvatskih kulturnih sadržaja, čuvar tradicija i običaja i osigurava nastavu hrvatskoga jezika i književnosti te narodopisa. Nastava se u nižim razredima odvija u dvjema spojenim skupinama, 1. i 2. r. te 3. i 4. r., dok viši razredi rade zasebno. U tri skupinama odvija se nastava glazbe i sviranje na instrumentima, a djeluje i plesna skupina. U sklopu škole djeluje Orkestar „Biseri Drave“. Naselje Starin ima prijateljske veze s Općinom Soppje, što pomaže i školi, koja uz to ima prijateljske veze s Osnovnom školom „Davorin Trstenjak“ iz Čađavice.

BPB

Veterani Požege i Dombovara

Veteranska nogometna momčad kluba „Vallis Aurea“ Hrvatskih željeznica iz Požege već dugi niz godina njeguje prijateljske nogometne veze s ekipom veterana iz Dombovara. Poznato je kako je i Dombovar poznato željezničko središte. Svojevremeno je NK Vallis Aurea s ekipom iz Mađarske spojio Ivica Pejnović. Iako je pandemija malo poremetila godišnja druženja, u lipnju 2022. u Kuzmici su veterani NK Vallis Aurea odigrali prijateljsku utakmicu s ekipom veterana iz Dombovara. Početkom mjeseca, 3. lipnja, ekipa veterana NK Vallis Aurea boravila je u Dombovaru, gdje se družila i odigrala prijateljsku utakmicu s veteranima iz Dombovara. Ostvarenje susreta podupirala je i ovoga puta Hrvatska samouprava grada Dombovara.

Veteranska ekipa NK Vallis Aurea igra veliki nogomet više od 40 godina. Ekipu su osnovali studenti u Zagrebu 1981. i od tada, zahvaljujući ponajviše aktualnom predsjedniku Petru Živkoviću, ekipa još uvijek postoji. U prosjeku igraju jednu prijateljsku utakmicu tjedno, sudjeluju na turnirima u velikom i malom nogometu te na humanitarnim utakmicama. Boraveći u Dombovaru, veterani NK Vallis Aurea odali su počast i banu Franji Vlašiću kod njegova spomen-obilježja.

MARTINCI – Zrinski – Veterani 10. lipnja gostovali su kod svojih prijatelja u Novoj Šarovki, gdje su odigrali prijateljsku utakmicu. Atmosfera je bila dobra i na terenu i poslije na zajedničkoj večeri i druženju. Sljedeća utakmica Zrinskih bit će na Ivanje u Martincima protiv Donjeg Miholjca, donosi Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“.

Djeca iz hrvatskih dječjih vrtića i škola urečene nagrade

Državno natjecanje likovnih ostvarenja i fotografija

Glavni odjel Pedagoškog obrazovnog centra pri Uredu za školstvo u školskoj godini 2022./2023. raspisao je državno natjecanje likovnih ostvarenja i fotografija s tematikom narodopisa za narodnosti u Mađarskoj. Svečano uručenje nagrada za najuspješnije učenike i otvorenje izložbe likovnih ostvarenja odnosno fotografija upriličeno je 5. lipnja u Uredu pučkog pravobranitelja u Budimpešti. Na svečanosti je prisustvovalo 120 uzvanika, među njima 90-ero djece iz narodnosnih dječjih vrtića, osnovnih škola i gimnazija. Natjecatelje i uzvanike pozdravili su povjerenik temeljnih prava Ákos Kozma, parlamentarni zastupnik njemačke narodnosti Imre Ritter, predsjednik Ureda za školstvo Sándor Brassói te zamjenica pučkog pravobranitelja narodnosti Erzsébet Sándor Szalayné. Na svečanosti je nazočio i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga. Svečano uručenje nagrada programom su obogatili učenici narodnosne osnovne škole iz Gare koji su uz glazbenu pratnju izveli hrvatske i njemačke narodne pjesme.

Natjecanje likovnih ostvarenja ove školske godine objavljeno je peti put za djecu narodnosnih dječjih vrtića, osnovnih škola i srednjih škola s različitim temama. Tema za dječje vrtiće bila je „Svijet igara“ – predstavljanje tradicionalnih dječjih igara, za učenike nižih razreda osnovne škole „Kuharica moje bake“ – predstavljanje tradicionalnih jela narodnosnih zajednica, a za učenike viših razreda osnovne škole „Veselimo se“ – predstavljanje instrumenata odnosno glazbene kulture narodnosne zajednice. Učenicima srednjih škola i gimnazija zadana je tema „Održive tradicije“ – tradicionalne vrijednosti narodnosnih zajednica u modernom ruhu. Na natjecanje fotografija s tematikom narodopisa mogli su se prijaviti učenici viših razreda osnovnih škola, srednjih škola i gimnazija. Tema je bila „Trenutci u životu narodnosnih zajednica“.

Na natjecanje je pristiglo ukupno 765 likovnih radova mladih pripadnika bugarske, grčke, hrvatske, njemačke, romske, rumunjske, srpske, slovačke i slovenske narodnosti, od kojih je stručni žiri izabrao 50 najboljih radova za nagradu. Na natjecanje u fotografiranju 63 učenika poslalo je 117 fotografija, od kojih je žiri 19 predložio za nagradu.

Radove na natjecanje iz likovnih ostvarenja poslali su i mališani i učenici hrvatskih narodnosnih dječjih vrtića i osnovnih škola iz Hrvatske osnovne škole i gimnazije u Budimpešti, iz Gare, Mohača i Salante. Iz HOŠIG-ova dječjeg vrtića drugo mjesto svojim crtežom osvojila je Luna Bengyészov, a posebnu nagradu dobile su Kiara Hanna Honvéd, Viktoria Molnár i Zsófia Korchma. U kategoriji nižih razreda posebnu nagradu za crtež dobio je Gerold Bréti, a za fotografiju Zalán Osztrogonác, učenici garske narodnosne osnovne škole. Također, u kategoriji za niže razrede učenica mohačke osnovne škole Leila Hasanović, koja pohađa školu po programu predmetne nastave hrvatskog jezika, osvojila je treće mjesto. U kategoriji viših razreda (na temu „Veslimo se“ – prikaz narodnih glazbala i narodnosne glazbene kulture) drugo mjesto pripalo je crtežu Mercédész Jójárt iz Osnovne škole Salanta, a posebnu nagradu dobila je Lída Szegfű, također iz Osnovne škole Salanta.

Beta

Foto: Organizatori

Molili i pjevali Djevici Mariji

U svibnju, u mjesecu Blažene Djevice Marije, Hrvatska samouprava Velike Kaniže tradicionalno priređuje Susret hrvatskih crkvenih zborova „Mariju pozdravljamo“. Ove godine 21. svibnja u crkvi Srca Isusova u Velikoj Kaniži okupili su se pjevački zborovi gotovo iz svih pomurskih mjesta i pripremili hrvatsku Marijinu crkvenu pjesmu kako bi molili i pjevali Nebeskoj Majci za mir u svijetu. Na susretu i na hrvatskoj svetoj misi koju je predvodio goričanski župnik Josip Drvoderić okupili su se vjernici iz svih hrvatskih pomurskih naselja.

Svibanjske su pobožnosti stara tradicija Crkve i nekad bi se sa svježim cvijećem kitili kipovi Djevice Marije i molile marijanske molitve te pjevale pjesme posvećene njoj. Danas se pobožnost provodi po župama uz večernju misu i svibanjske litanije, a kako bi se u tom mjesecu barem jedanput na hrvatskome jeziku moglo moliti u Pomurju iz godine u godinu, brine se kaniška hrvatska samouprava.

„Glavni je cilj ove priredbe oživjeti vjerski život na hrvatskom jeziku, a uz to i njegovati hrvatsku glazbenu kulturu. Danas su ovdje gotovo svi hrvatski pomurski zborovi. Došli su iz Letinje, Kerestura, Serdahela, Sumartona, Pustare, Petribe, Sepetnika i naravno iz Velike Kaniže. Iz godine u godinu jača se kvaliteta izvedbi. Mogli smo čuti izvedbe uz pratnju orgulja, gitare i tamburaškog sastava. Mislim da se možemo pohvaliti s našim kulturnim grupama koje čuvaju i njeguju hrvatsku kulturu. Vrlo smo zahvalni velečasnomu Josipu Drvoderiću koji nam uvijek pomaže oko hrvatskih vjerskih misa i programa“, rekao je predsjednik Hrvatske samouprave Velike Kaniže Stjepan Prosenjak.

Goričanski župnik Josip Drvoderić doista pruža veliku pomoć. Naime, u Pomurju nema hrvatskog svećenika koji bi mogao služiti hrvatsku misu. Iako mu je to dodatan posao, sa srcem pomaže u toj službi i pokušava pronaći najbolji način za pomursku hrvatsku zajednicu da bi obnavljala vjeru na materinskom jeziku.

„Danas smo prvi put probali spojiti književni jezik s kajkavskim dijalektom u misnom slavlju. Iako mislim da su pomurski Hrvati dosta dobro savladali književni jezik, možda je starijem stanovništvu ipak lakše na dijalektu. U Mađarskoj se Spasovo danas slavi, dok se u Hrvatskoj to obilježilo prije tri dana. Zato sam pokušao i to spojiti, a nismo zaboravili ni na Marijin mjesec. Smatram da je lijepa poruka za nas vjernike Hrvate ako uz misu ima neki vjerski događaj kao što je danas susret zborova, pogotovo kad se na svojem jeziku moli i pjeva. Koncert je bio vrlo lijep, lijepa je ta raznolikost pjesama, bilo je starijih i modernijih pjesama za sve naraštaje. Dobro je da je repertoar raznovrstan jer je sva-

ka hrvatska pjesma koja se nauči za zajednicu jedan pomak i napredak“, rekao je župnik Drvoderić nakon misnog slavlja. Misno slavlje uvećao je profesor i crkveni glazbenik Krunoslav Lajtman iz Male Subotice sviranjem na orguljama. Nakon svete mise slijedio je nastup zborova u čast Blažene Djevice Marije. Pjesme su pjevali Ženski pjevački zbor „Ružmarin“ iz Kerestura (voditeljica Eržebet Šelek), Hrvatski pjevački zbor iz Letinje (voditelj Martin Friman), Mješoviti pjevački zbor „Mura“ iz Serdahela (voditeljica Marija Vargović) uz pratnju Tamburaškog sastava „Pomurske žice“, Mješoviti pjevački zbor KUD-a Sumartona (voditelj Jožo Đurić), Ženski pjevački zbor „Petripske ružice“ iz Petribe (voditeljica Marija Pinterić), Ženski pjevački zbor „Biseri Pustare“ (voditeljice Biserka Kiš i Gabrijela Prekšen), Veseli zbor iz Sepetnika i Mješoviti pjevački zbor Velike Kaniže (voditelj Stjepan Prosenjak). Na kraju susreta svi su pjevači kod oltara otpjevali pjesmu „Dobri kralju mira“ i prosili mir – „Mira daj srcima, mira obiteljima, mira cijelom svijetu!“ Priredbu je potpomogla Hrvatska samouprava Zalske županije.

Beta

Serdahelski pjevački zbor s Tamburaškim sastavom „Pomurske žice“

Ulazak u crkvu

Svi zajedno pjevali su „Dobri kralju mira“

Budala za večeru

Dana 12. svibnja u Hrvatskom kazalištu Pečuh gostovalo je Kazalište Virovitica s komedijom Francisa Vebera *Budala za večeru* u režiji Draška Zidara.

Budala za večeru (fr. *Le diner de coins*), moderna komedija zabune Francisa Vebera, mogla bi imati podnaslov *Anđeo s greškom protiv Lucifera*. Anđeo s greškom (Francoise) simbol je dobrote, nesebičnosti, plemenitosti, upornosti i poštenja, zapravo svega dobrog što ovom svijetu itekako nedostaje i, ako taj isti svijet u svojem nastojanju i djelima ostane usamljen, počne ga doživljavati i odnositi se prema njemu kao prema budali. Lucifer u liku Pierra utjelovljen je bahatosti, prepotencije, materijalističko-hedonističkog pogleda na svijet u kojem je dopušteno, pa čak i preporučljivo, ismijavati i ponižavati druge i drugačije. No susret tih dvaju svjetova ponekad, na sreću, krene potpuno nepredviđenim tokom jer Anđeo (Francoise) ima „grešku” i svaka njegova dobra namjera uvali Lucifera (Pierra) u još veće nevolje. Na sreću, ovo je samo komedija zabune, a ne stvarni život, te na komičan i pomalo poučan način potvrđuje izreku koju nam reče redatelj predstave Draško Zidar: „Put u pakao popločen je

dobrim namjerama.” U predstavi glumi i sam redatelj Draško Zidar uz glumce Kazališta Virovitica – Saru Lustig, Gorana Košija, Ivu Slavić, Gorana Vučka i Silvija Švasta.

BPB

Slavonija u sjecištu političkih i interesnih sfera (1500. – 1918.)

U organizaciji Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest i Istraživačkog centra za humanističke znanosti budimpeštanskog Instituta za povijest te u suradnji s Gradskom knjižnicom „Slavonski Brod” 11. i 12. svibnja organiziran je međunarodni znanstveni skup *Slavonija u sjecištu političkih i interesnih sfera (1500. – 1918.)*. Na skupu su sudjelovali predavači iz Mađarske i Hrvatske, suradnici spomenutih institucija i drugi.

Prvi zajednički znanstveni skup mađarskih i hrvatskih povjesničara u Slavonskom Brodu okupio je velik broj predavača. Povijest u Slavoniji na poseban način

povezuje Hrvatsku i Mađarsku te je odličan temelj za znanstvenu suradnju povjesničara dviju susjednih zemalja.

Ravnatelj Hrvatskog instituta za povijest dr. sc. Miroslav Akmadža rekao je kako bi ovo trebao biti prvi u nizu simpozija koji će se naizmjenično održavati u Slavonskom Brodu ili u Budimpešti narednih godina te je dodao: „Tako smo zamislili u inicijalnom dogovoru i nadam se da će ovaj početni skup biti dobar temelj za nastavak tih simpozija, a teme su neiscrpne.”

Ravnatelj Istraživačkog centra za humanističke znanosti Instituta za povijest dr. sc. Antal Molnár rekao je kako dosad s podružnicom u Slavonskom Brodu nisu ima-

li intenzivnu suradnju, iako poveznica između Slavonije i Ugarskog kraljevstva traje već tisuću godina. Molnár je istaknuo: „Zato smo gospodin Akmadža i ja mislili da bi se trebala pokrenuti i nastaviti započeta suradnja.” Na skupu su osim Miroslava Akmadže i Antala Molnára sudjelovali Marija Karbić, Dino Mujadžević, Robert Skenderović, Zoltán Gózszy, Eldina Lovaš, Szabolcs Varga, Ivana Horbec, Dubravka Božić Bogović, Gábor Demeter, Denis Njari, Ivan Armanda, Krisztián Csaplár-Degovics, Branko Ostajmer, Imre Ress, Dinko Šokčević, Árpád Hornyák i drugi.

BPB

PEČUH – U Hrvatskom kazalištu Pečuh 1. lipnja gostovalo je Kazalište „Moruzgva” s uprizorenjem teksta Ivica Ivaniševića i Marine Vujčić „Tvorničke postavke”. Riječ je o komediji redateljice Ksenije Marinković, a posjet predstavi organiziran je i za učenike Gimnazije Miroslava Krležje. Kazalište „Moruzgva”, čija je ravnateljica Ecija Ojdanić, angažirano je zagrebačko kazalište koje u umjetnosti vidi mogućnost poboljšanja svijeta koji nas okružuje. Redateljica je u komediji „Tvorničke postavke” uloge povjerila Ani Begić Tahiri, Amaru Bukviću, Ivi Jerković i Ivanu Čuiću. Ugledni zagrebački otorinolaringolog s političkim ambicijama i njegova supruga, sveučilišna profesorica antropologije, mirno su živjeli zaokupljeni znanstvenim radom i dosljedni dubokom uvjerenju kako je seks precijenjen. A onda se u stan iznad njihova uselio dalmatinski estradno-ljubavni par koji će im u život unijeti, najblaže rečeno, dašak neočekivane svježine.

Tvorničke postavke

U Herceg Novom održan Dan mađarske kulture i gastrodelicija

Od 12. do 14. svibnja u Herceg Novom boravili su članovi KUD-a „Baranja“, a 13. svibnja održan je Dan mađarske kulture i gastrodelicija. Članovi KUD-a bili su gosti Veleposlanstva Mađarske u Crnoj Gori i svojim su nastupom predstavljali Mađarsku.

Dan mađarske kulture i gastrodelicija okupio je velik broj znatiželjnika te na autentičan način predstavio folklor, tradiciju i kuhinju Mađarske. Zainteresirani su imali priliku kušati četiri vrste gulaša i uživati u jedinstvenim ukusima suhomesnatih proizvoda, ali i aromama mnogobrojnih vrsta vina mađarskih proizvođača. Predstavljanju gastrodelicija prethodio je zabavni program u Dvorani Park, gdje su članovi folklorne skupine KUD-a „Baranja“ svirali i plesali tradicionalne mađarske igre.

Branka Pavić Blažetin

„Starinska kosidba žita – žetva” – izložba fotografija Vesne Mores

U organizaciji Hrvatske škole Miroslava Krležu u Pečuhu 25. svibnja u auli škole otvorena je izložba fotografija Vesne Mores pod naslovom „Starinska kosidba žita – žetva”.

Izložba fotografija „Starinska kosidba žita – žetva” autorice Vesne Mores iz Osijeka prikazuje fotografije koje su nastale na Petrijevačkim žetvenim svečanostima. Izložbu je otvorila ravnateljica Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža” Janja Živković Mandić, a glazbeni okvir otvorenju dali su učenici IV. razreda Osnovne škole Miroslava Krležu. Kako u izjavama za

medije naglašava Vesna Mores, fotografija je uz glazbu njezina velika ljubav. Fotografira za svoju dušu, nastojeći zabilježiti događaj i sačuvati taj trenutak. „Ove fotografije govore o starinskoj kosidbi žita s tradicijskih petrijevačkih žetvenih svečanosti, nastalih kao duhovna potreba sredine u kojoj živimo, na kojima se od zaborava nastoje otrgnuti običaji stare slavonske žetve bez traktora i kombajna, ali i pjesme, plesovi, narodno ruho i niz sadržaja koji čine hrvatski narodni identitet”, rekla je autorica. Vesna Mores amaterski se bavi fotografiranjem od 1998. godine, a zanimaju je razne teme te je tako do sada priredila više tematskih izložbi. Vesna Mores dugogodišnja je osječka promicateljica tamburaške glazbe, umjetnica u glazbi i slici i djelatnica u više područja kulture, dobitnica brojnih nagrada i priznanja, među kojima treba istaknuti nagradu „Zlatna tamburica” Tamburaškog saveza za njezina zlatna djela, zlatno srce i ruke u razvoju tamburaške koncertne glazbe. Godine 2022. primila je nagradu Osječko-baranjske županije za životno djelo ostvareno u području kulture. Njezino se ime vezuje uz Slavonko tamburaško društvo „Pajo Kolarić” iz Osijeka, čija je tajnica bila dugi niz godina, a dugo je sudjelovala i u organizaciji Festivala hrvatske tamburaške glazbe.

Branka Pavić Blažetin

PEČUH – U organizaciji Hrvatskog kluba Augusta Šenoae 31. svibnja u galeriji Kluba otvorena je izložba slika amaterske umjetnice iz Belišća Margaret Nađ „Boje proljeća”. Izložbu je otvorio bivši glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Mišo Hepp. Margareti Nađ slikanje je vrijeme opuštanja i odmora, a inspiraciju pronalazi u fotografijama koje prenosi na platno. Cvijeće, rijeke, zalasci sunca – dakle najradije slika motive iz prirode. Autorica izložbe, koja ima pet sestara i četvoricu braće, na otvorenje izložbe pozvala je i svoje sestre – koje su dale vokalnu podlogu događanju. Otvorenju je nazočio i Vlado Jung iz belišćanske Udruga za kulturu i umjetnost „ZUM”.

Foto: Anita Mandić

